

14

גיליון תעודות לידה
 ערוכים בידי נחמה יזוביץ
 טבת הארבע עשרה
 יוצא לאור ע"י מוסד תרדו והשכלה למבוגרים ולנוער
 הסתדרות נשי מורח באמריקה

דברים (תשט"ר)

מדינת

טאלה כללית:

לשאלת האזהרות במדינתנו (מסוקים ג'-ה'; ט; י"ח - י"ט) מקשה האבולנטאל:

למה נתן ה' שלא יתגרו מלומח עם עמו עמון מואב, מאמר כי ירושה וכו' וה' לא לבד לשלם אומות אלה נתן ארצותם ירושה לשבת במ, כי אל כל שאר האומות נתן ירושה ארצותן והמסוק אמר בפירוט (דברים ל"ב ח') "בהנהל עלין גויים... יאב גבולות עמים", ואם לכל העמים הציב והנהיל ארצותם והיו ירושתם, מה הייתה חטבה שאמר לישראל אלה והחיר להם שאר ארצות משלעה העמים, כי לכלם נתנה ההשגחה האלוקית ארצה לשבת בהן, ואם נאמר: "בוטעה הגויים האלה ה' מורישתם" - כמו שמשה אמרו (דברים ט' ח'), הנה בני עשו ובני עמון ומואב ג"כ היו רעים לה' מאד, ואין טפק טבחק ואמנוג האמתית ויראת אלוקים כלם היו שויים?

וזו אחת מחשובותיו:

שרצה ית' ביון ישראל כסחו בגבורתם להלחם כאמורי - להסיר הודון מלכותיהם, לכן לכבוש את יצרה ג' פעמים צום נעברם בגבול בני עשו שלא ילחמו בהם. וכן בגבול בני עמון ומואב ואח"כ צות שילחמו בסיוחן ובעוג וישו ארצם - להוידעם ולישב בלבותם שלא ככח ישו ארץ וזרועם לא הושיעה למו, כי לה' הישועה האמתית וק' לו הארץ ומלואה ולמי שרצה בו יתננה.

נסח לחת השוכות אחרות (או חשובה אחרת) לשאלתו

ב. ממדרשיו חז"ל:

דברים רבה א (י"ד)

(ג) "רב לכה סב את החר הזה". הלכה: אדם מישראל, שהיה זהיר בכבוד אב ואם, מהו שכרו? כך שנו רבותינו: אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקלן קיימת לעולם הבא: כבוד אב ואם...

א"ר אבהו: שאלו חלמידינו את ר' אליעזר הגדול: "איזהו כבוד אב ואם?" אמר להם: "צאו וראו מה עשה ידמה בן נחמה באשקלון, שויתח אפי' חסרת דעה והייתה סוסרת לו בין חבריו (= בנרפחה חבריו) ולא אמר לה אלא: דיין אמי."

פעם אחת באו חכמים אצלו ליקח הימנו אבן אחת טובה, שנאבדה מכלי כהן שהיה דר באשקלון ומסקו עמו באלף זהובים, נכנס ומצא חלו של אביו פשוטה על המיבה שהיתה אבן טובה בתוכה והיה עשן ולא בקש לצערו - ויצא לחוץ ריקם. כיון שלא הוציאה מסודרין שמבקש מהם יוחר והעלו דמיה עשרת אלפים זהובים. כשנעור אביו משנתו נכנס והוציאה להם; בקשו ליתן להם עשרת אלפים זהובים - אמר להם: "חס לן אינני נהנה משכר אבותי" אלא בדמים הראשונים שטקתי עמכם, כך אנו נוטל מכם. (ומה שכן נתן לו הקבה"ו? אמרו רבותינו באותה שנה ילדת פלמו פרה אדומה ומכרה בעשרת אלפים זהובים) ראה כמה גדול כבוד אב ואם!

אמר ר' שמעון בן גמליאל: לא כיבוד אדם את אבותיו כמו אפי' את אבותי, ומצאתי שכבוד עשו לאביו יותר ממני.

כיצד? אני הייתי משמש את אבי בכלים צואים (מלוצלמים - דרך עבודתו) וכשחייתי הולך לטוק הייתי משליך אותן הכלים ולובש כלים נאים ויוצא בהם. אבל עשו לא היה עושה כן, אלא אותן כלים שהיה לובש ומשמש בהן את אביו - הן מעולים, הדע לך, כשעה שיצא לצוד ולהביא לאביו שיברך אותו, מה עשתה רבקה? נתנה ליעקב מטעמים ואמרה לו: "לך אצל אבין וטול הברכות עד שלא יטול אותן אחיך!" אמר לה יעקב: "אמי,

/.

אין את יודעת שעשו אחי איש טעיר ואנכי איש חלק. "אולי ימושני אבי" אמרה לו: אני מלבשת אותך כלים נאים שאחייך לובש ומשמש בהן אחיך ואתה נכנס אצלו והוא אוחז בידך, כסבור שאתה עשו ומבורך אותך" ומניין? שנאמר (בר' כ"ז) "ותקח רבקה את בגדי עשו החמודות אשר אתה בבית ותלבש את יעקב, לפיכך מה יצחק אומר לו? "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו" ברך אותו ויצא לו ובא עשו. א"ל: "אני עשו בכורך". כיון שמע את קולו, ידע שהוא עשו. א"ל: "בני, בא אחייך במרמה ויקח את ברכתך" באותה שעה התחיל עשו צווח ואומר: "בא וראה מה עשה לי התם הזה! לא די שצחק לי על שמכרתי לו את בכורתי, והנה עתה לקח ברכתי". הא למדת, שעשו היה זהיר ככבוד אבותיו.

אמר ר' יודן: כיון שבאו ישראל לעשות עמו מלחמה - הראוהו הקבה"ו למשה אותו הר שהאבות קבורים בו, אמר לו: "משהו אמור להם לישראל: אין אדם יכולים להזדווג לו, עד עכשו מחבקש לו שכר הכבוד שכבד את אלו שקבורין בהר הזה!"

מניין? ממה שקרינו בענין: "רב לכם סב את ההר הזה!"

1. מה היא הקושיה שרצה המדרש לישב?

2. מה הרעיון הכללי המסומל בדברי המדרש הזה?

וע' שמות כ"ג ל' ברש"י ד"ה לכלב תשליכון אותו החל מן "ולמדך הכתוב"

" שמות ה' י"ד ד"ה ויכו,

" מלכים א' י"ד ו"ג ורש"י שם

3. ע' גליון הולדות תש"ט שאלה ד'.

האם הרעיון המדרש והוא ורעיון מדרשנו אחד הוא?

4. ומקשין כמה ממפרשי המדרש: והלא כאן בהר שעיר מדובר והאבות קבורין בהר חברון?

נסה לבאר את מדרשנו ולישב את הקושיה!

ג. ד' אחם עובדים בגבול בני אחיכם היושבים בשעיר.

ויראו מכם ונשמרתם מאד.

רש"י ד"ה ונשמרתם מאד: ומה השמירה? אל תתגרו בהם.

ר' משה חפץ: מלאכת מחשבת: ד"ה ויראו מכם אמתי צבא המלחמה הכושט בגבורתו על נקלה אויביו ינצחוהו. כי לא ישמר מהם בבטחו בכחו ועוצם ידו. אמנם האיש היה עיניו לנוכח יביטו ותמיד יראה בשונאיו שלא ידעו לו ולא יאונה לו כל און. לכן אמר: לסי שבני עשו יראים מכם, יתנו לב להמלט מידכם. לכן "ונשמרתם מאד", ראו שתשמרו מאד מהם, כי יחד צריך לפחד מהאיש הירא מן האיש אשר איננו ירא.

1. מה קשה לרש"י בפסוקנו?

2. מה ההבדל בין רש"י לבין בעל מלאכת מחשבת,

על איזה סוג של פחד ידבר על אחד מהם?

שאלות המסומנות אא קשות והמסומנות אא קשות ביותר, יפתור כל אחד לפי דרגתו.

שאלות וגם תשובות נא לשלוח לגב' נחמה לינוביץ, ירושלים קריית משה